

Brev från och till medlemmar av familjen Gjörwell växlade åren 1780-1811 Ep...

Gjörwell, Carl Christoffer,

HS Ep. G 12:7

National Library
of Sweden

B. R. E. F. ifrån Kungl. Alf. Medicus Mr Joh. P. Westring
til Fru Gustava Eleonora Lindahl: Dat. Norrköping,
den 24 Nov. 1804.

Thuru mulen denna dag varit, ville jag dock begagna
denna lediga aften, för att efter vana ihoprafva några
tankar, af hvad som kan falla mig i sinnet. Väderleken
ger vanligen följta ämnet till discurser; och må jag de
före dermed börjas. November månad är Melancholiens
amman. Mörker och köld uppväcka ledsnad och tungt
sinne. Engelska Spleen kurerar sig deremot med rep.
Vi sakna Solens glada verkningar och känna huru
som mörkret aftrar vinnagt. Sjufv. ämne hör till
lyfagti gheten; och dejs verkan är munterhetens uppväckelse.
Solén är Livets och Styrkans Majestat. Då hon döjer
sig, tyckes Naturen strax aftyna. En länd Sjfsk Professor,
vid namn Horn, om jag minn rätt, har derfore
skrifvit en hel Bok om Sol-förmörkelser, som han tror
orsaka Pesten. Han uppräknar de mest betydliga
Sol-förmörkelser, som timmat innom christna tide-
räkningen, och har visat, att alltid på hvar och en
följt en Pest. Jag vill dock ej kritiskt granska detta,
utan endast erkänna heldre mitt misbrövande till
denna lära. I narare skulle jag tro, att Jordbägningar
och Vulkaner gifva ämne till detta gift. De afri-
kaniske Vindarne gifva åtminstone anledning till denna tanka.
Det

Det olyckliga Malaga har i år, som det tyckes fått er,
sara Sanningen deraf. Denna origin. tyckes vara
rimligare för gula Pesten, än transporten ifrån
Amerika, som troligen fått den för 15 eller 20 år
sedan ifrån Afrika. Mätte Himmelen välfignad
den välgörande vetenskapen med förmåga, att
kunna sätta en gräns för detta onda! Ar det san-
ning, att den blifvit förd ifrån Amerika först till Spanien,
så tyckes nu tiden vara inne, då Naturen vill af-
straffa Spaniorernas blodskulder med straff ifrån det
ställe, der det gynnaste brott blef begånget. Mätte
ej eller Engelmännernas krigolyfsnad bidraga till
denna pestens vidare kringhridande! De öka då
brott på brott mot menckligheten: och dess förvarare
iärer ej i sinom tid underlåta, att afstraffa dem.
Melancholisk har dagen varit, och sådant har ock skrif-
ämnet blifvit. Jag vill derfor bjuda till att upplyfta
minne tankar några grader öfver toknet och de elaka
verkingar. — Ett så vittert fruntimer, som min vän,
nyttig i en lysare öfer af Pops filosofiska vittra
Snille, ger mig god riktning för min väck. Det vittra
Bömet om älmännas kärleken har ock styrkt min själ
Sannerligen förtjenar detta läsas och prisas! Det in-
gjuter gudomliga sanningar med vällyst i hjertat.
Kvad vore lifvit utan kärlek? Ett maskineri. Kvad vore
menniskjan? En vilddjur, som af gudade sig sjelft på
likars ruiner! Det är kärleken i den heta Naturen,
som kallar adtraction, hvars styrka uppråll håller allt:
och

och Sympathien inom vår kroye drifver allt till
verksamhet, och kan kallat delurnes kärleks-handel
med hvar andra. Skönheten skulle utan kärlek
visna såsom blomman i kölden. Afunden skulle
härja och segra, om ej kärleken stiftade fridens.
Pömet har sagt få nyket i korshet, att jag ej
hvar något att tillägga, utan att råka i en tröttnings-
sam vidlöftighet. Jag önskar emellertid att få
känna fluktör, för att fatta en gloire omkring hemis-
namn i mita minne. Sverige skulle kunna skryta
af vittra Snillen, lika så rika och fruktkäftiga, som
Grekland af sin Homer och Pindar, om här vare li-
kavymmuntran och lika stora Mæien ater. Uppmun-
tran är dñillets Spåre: inlet kan kraftigare uppdrifva
dessa verksamhet. Klimatets verkan är obetydlig. En
Singai förefor med sitt Snille lika så högt och djupt si-
från sin isluggna grotta, som Pöeten på de Elysseiska
Gali har turt, att den medfödda organ är rätta fören
till talangerna. Derom och uppmuntran äro emmen
som öka dessa lifaglighet. Har Sverige varit rikare nå-
gon sin på Snillen, än i Gustaf III:s tid? Kan Sverige —
än i Ludvig XIV:s tid? Regis ad exemplum totius com-
ponitur orbis. Efter Kongens snak rättar sig allt.
Gå tillbaka till Carl XII:s tid; då var äran hos den vilda
Krigskämpen. Då menskligheten närmas sin fidd-
komlighet, som vetenskaperna nu tyckas med snabba
steg näskynda, skall säkert Krigs-äran återlemnas
till vildjurens talanger; och den Nord-organ, som
sannoligen finnes hos några våra eikar, skall em-
klökare

Klockare uttryfstran en gång förfia att med Morellens
och Religionens tjöningskraft alldeles förinita. Men
detta ämne är för vidlyftigt att trättera i ett bref der dag-
ligt allehanda utgör bästa föremålet. Jag nämnde väders-
lekens i början; och jag återtager detta, såsom ett yvelas,
diurns-ämne till något nytt. Om nämlin klimat skulle verka på
fällöheterna, så borde visserligen November-klimatet nedfälla
dem mest. Märker, töcken, köld, blåst och nederbörd stymma,
på Sjukta, förfela, oroa och trycka våra sinnen som är
Snillet, Invidant-mästare. Bisad vare därför Skyraren, som
gaf Manniskan Sällskaps- och Vänskaps organ! hvilka
reflairer hafve vi icke dertill inom vårt samhälle?
Vällesnadens måttligt njuten styrker organiska lifet, och uttry-
säcker dess verksamhet; och glada ansigtens ingjuta munter-
het i andra sjunder. Det är med visse effectens nerven liksom med
lika stämmande strängar, som, då en röres, klingar äfven den andra.
Sällskaps-nöjet utgör därför en del af timmeliga sällhetens.
Teatern utjeder på nöjen och nytta. Sådant, som vår är, under
en stensörge styrjel, är den ett gästbrud för organisk och mora-
lisk sinlighet. Våra Assembler göra November-afsnarne. Så
erlynta, att man af blotta åskådandet kan tro sig varas
under ett jearie. Den uppväxande ungdomens glädje-rörel-
ser höja deras behag; och den der rådande anständigheten
gör Skönheten gudomlig. - Gudomliga klarmorie! Din
flammande kraft ger vingar åt Själens till en högre
chor, der sällheten omgifver henne. Musikens verknin-
gar äro förtjusande. Den uttryfskar de uttrötade lifs-
andarne, liksom axtondaggen de af dagens hetta eler
förvisnande blomorna. Våra vackra serijens himla-
röster höja oss högre i en renare Sfer af valugt, och vi
omgifvas af sällhetens atmosfär. Kan ett samhälle
gifvas

gifvas, der flerchanda ofskyldiga, men fälla någon Gudas?
November månad blir salunda dyrbar och äfkwärd inom
vårt Samhälle: och den, som ledignaden pålagas; då här
gifvas få många vägar till nöjen, har visserligen ingen
känsla för den allmänna mennisko-kärleken.

Sedan jag nu tröttat min vitara vän med dessa Novembers
Betraktelser, blir rådligast för mig att sluta. Skude jag
den gåfvan, att skriva i en lekande stil, skulle jag ej
bliva så kort. Men vid mind är ör man ej så fallen
för lek, hwarken med Damer eller annars. Straft är
mitt yrke och brydfarnt, och sådant blir mitt umgänges-
sätt, äfven i skrift. Man bör vara så from och god,
som min Eleonore, för att vilja läsa Dylitt. Den alla
männas kärleken för böcker och skrift måste vilja detta;
och ändock mera; jag smickas mig sjelf, den enskildas
vänfkapen för mig. Kunde jag beskriva min, sådan
som den vill vara vertesam vid alla tillfällen, skulle
jag hafva någon anledning att höryras det bästa.
Jag står derfor i mycket förbindelse här min lilla
Syster, och önskar i en annan verld, ty här lärer
jag ej medhinsia det, få fullkomligare visis min
tillgifvenhet emot en så god Sjal! Imehertid är
jag här alltid och vid alla tillfällen

Dejt

ödmjukaste tjänare,
tillgifvaste list Medicus,
och trofast väns,
Joh. P. Westring.

